

Kringgesprek met dementerende ouderen

Het is maandagmiddag en als vrijwilligster loop ik met de geestelijk verzorgster naar de gesloten afdeling van het verpleeghuis. We nodigen bewoners uit voor het kringgesprek en gaan daarvoor naar het stiltecentrum. Met zijn zessen zitten we even later om de tafel, middenop brandt een kaarsje.

Nadat we iedereen persoonlijk hebben welkom geheten, benoemen we het onderwerp van die middag: 'vader'. Op tafel liggen voorwerpen die aan onze eigen vaders herinneren (foto, sigarendoosje, aftershave). Met een directe vraag aan één van de deelnemers openen we het gesprek: 'Deed uw vader veel aan sport?' Het antwoord komt gelijk: 'Nee, hij was altijd aan het werk'. We praten over werken en vrije tijd, vroeger en nu. Dan gaat het sigarendoosje rond: 'Is die geur bekend?'. Iedereen herkent de sigarengneur. Even later vraagt iemand aan zijn buurman: 'Heb jij vroeger gerookt?' Het antwoord is bevestigend en er ontspint zich een gesprek over roken.

Hierna noemen we een aantal uitdrukkingen of gezegden die met 'vader' te maken hebben en vragen we naar de betekenis ervan. Sommige deelnemers kunnen die feilloos onder woorden brengen. We sluiten af met het zingen van 'Vader Jacob', in canon.

WARMWATERKRUIK

Een andere keer is het thema 'Lente'. Voorjaarsbloemen staan op tafel. We praten over de schoonmaak vroeger, het naar buiten gaan van de koeien en ook over de kerkelijke feesten in die periode: de Stille week en Pasen. Iemand noemt het wonder van het nieuwe leven in de lente; we verbinden dat met de Schepping en praten daar verder over door.

Aanschouwelijk materiaal is belangrijk.

VRIJWILLIGSTER IN EEN ZORGCENTRUM

Ineke Droogers is vrijwilligster in haar woonplaats Driebergen. "Vroeger had de kerk een predikant voor de tehuizen, maar tegenwoordig zijn de pastoraal werkers in dienst van de zorgcentra. Natuurlijk blijven

de banden met de eigen predikant soms bestaan en blijft ook de diaconie betrokken bij dit werk. Mijn inzet als vrijwilligster wordt geregeld door de pastoraal werker en de zorginstelling. Ik ben daar dus niet namens de kerk of als kerkelijk vrijwilligster."

Wat valt op? Allereerst dat deze demente ouderen actief deelnemen aan het gesprek. Er worden niet alleen vragen beantwoord; zij stellen ook vragen aan elkaar en voeren zelfs een gesprekje. Ze vertellen over hun leven van vroeger, van vóór het verpleeghuis. Zo horen wij wie zij waren, vóór hun dementie.

Verder: zij tellen mee. Er wordt een beroep gedaan op de kennis die zij hebben, die in het gesprek 'automatisch' naar boven komt.

Tot slot: muziek en vooral het samen zingen doet hen goed.

PASTORAAT

De kringgesprekken voeren we aan de hand van *'k Zou zo graag een ketting rijden'* van Kevin Kirkland en Howard McIlveen. Deze auteurs leggen de nadruk op het belang van aanschouwelijk materiaal, op de kleine groep en op de vertrouwelijke sfeer. Verder biedt dit boek veel praktische ideeën (ook met teksten en liederen uit de christelijke traditie) voor kerkenraadsleden, pastorale teams en vrijwilligers die met dementerende ouderen werken. Ik merk dat deze aanpak werkt; mensen voelen zich gezien en zien elkaar. Ik gun iedere demente medemens regelmatig zo'n kringgesprek. Als vrijwilligster kan ik daar een rol in spelen. Kringgesprekken met demente ouderen kunnen alleen gerealiseerd worden als er twee begeleid(st)ers bij zijn, voor het geval iemand plotseling weg wil. Tenslotte nog een advies aan kerkenraden en pastorale teams: organiseer eens een korte training met geïnteresseerde vrijwilligers. Het boek van Kirkland en McIlveen geeft een praktische handreiking en nodigt uit om met dementerende ouderen aan het werk te gaan. Dankzij de samenwerking met de pastoraal werker leerde ik hoe je met deze ouderen in gesprek kunt komen. ■

INEKE DROOGERS

vrijwilligster in een verpleeghuis in Driebergen

Het boek 'k Zou zo graag een ketting rijden' is een uitgave van Boeken- centrum, www.boekencentrum.nl